

1. Názov a charakteristika ŠkVP

Školský vzdelávací program **MONTE - DETSKÝ SVET** vychádza z mnohých dôkazov o špecifickej povahe duševného rozvoja tých najmenších. Tieto dôkazy môžu každému, kto pracuje s deťmi pomôcť hľadať nové cesty. Cesty nepoznané, neprebádané, nevyskúšané, ale zároveň cesty, ktoré sú pre ľudstvo nesmierne dôležité. Pravá podstata tvorčích síl dieťaťa a dynamika jeho potenciálu zostali nepovšimnuté niekoľko tisíc rokov. Správanie dieťaťa je pre nás nevyčerpatelným zdrojom poznania. Dieťa je pre nás veľkou neznámou, ale samo nám umožňuje poznávať, keď nám ukazuje ako narába s vecami okolo nás.

Veľkosť ľudskej osobnosti sa začína formovať v momente narodenia a z toho vyplýva, že je potrebné výchovou a vzdelávaním začať od narodenia.

Detstvo je z hľadiska rozvojových možností bezpochyby tým najbohatším obdobím v živote človeka. V tomto období by mali byť využité všetky dostupné spôsoby výchovy a vzdelávania. Našou povinnosťou je dieťa v tomto období je čo najsvedomitejšie kultivovať.

V rannom období detstva musí byť vzdelávanie chápané ako cieľová podpora rozvoja vrodenej duševných schopností dieťaťa. Všetky nové odhalenia nám poskytne samo dieťa, keď nám otvára pohľad na psychiku úplne odlišnú od psychiky dospelého. Tam, kde sa nachádza dieťa, musí mať k dispozícii všetko dôležité pre formovanie vlastnej osobnosti.

Postupné úrovne vzdelávania musia zodpovedať postupnému vývoju osobnosti dieťaťa. Maria Montessori videla vo výchove a vzdelávaní prostriedok k dosiahnutiu porozumenia medzi ľuďmi a mieru medzi národmi. Kľúč k novému svetu treba podľa nej hľadať v skrytých možnostiach veľmi malého dieťaťa. Ak sa naučíme nemrhať jeho obrovským potenciálom, ľudstvu sa otvoria nové možnosti. Jej dlhoročné skúmanie potrieb detí dokazuje, že nový spôsob vzdelávania, v ktorom je dieťa aktívnym činiteľom a ktorý uspokojuje jeho skutočné potreby a vedie k psychicky vyrovnanej osobnosti s veľkou sebaúctou, je možnou cestou k výchove hodnotného človeka.

Upozorňovala však na to, že výchova, ktorá iba "opakuje chyby našich rodičov", deťom skôr ubližuje. Bola presvedčená, že nikto nemôže byť vzdelávaný niekým iným, každý sa učí vlastným úsilím, pretože dieťa je motivované zvnútra, prirodzeným záujmom a láskou k poznaniu. Učenie sa, zdokonaľovanie zručností je pre dieťa jeho prirodzenou potrebou.

Výchova a vzdelávanie podľa M. Montessori nespočíva v tom, že dieťa preplníme faktami z jednotlivých vybraných odborov štúdia, ale skôr v ďalšom rozvíjaní jeho prirodzenej túžby po poznaní, učení sa, zdokonaľovaní sa.

Chceme MONTE - DETSKÝ SVET priblížiť prostredníctvom:

M – Mária Montessori

O – otvorená myseľ, schopnosť prijímať nové poznatky, byť prístupný poznaniu,
organizácia, opakovanie

N – nový smer, nová cesta poznania

T – tvorivosť, objavovanie, experimentovanie

E - emocionalita a empatia, citlivosť k sebe samému a okoliu

S – sloboda, samostatnosť, sústredenosť, sociálna zrelosť

V – vrúcnosť, vďaka

E – enormné úsilie, etika

T – trpezlivosť, taktosť.

2. Vymedzenie vlastných cieľov a poslania výchovy a vzdelávania

Predprimárne vzdelávanie je významným obdobím v živote dieťaťa. Jeho obsah, ciele, metódy a formy sú predmetom hľadania nových ciest v činnosti učiteľa.

Hlavným cieľom predprimárneho vzdelávania je dosiahnutie optimálnej kognitívnej, senzomotorickej a sociálno-citovej úrovne ako základu pre školské vzdelávanie v základnej škole a pre život v spoločnosti.

Ciele výchovy a vzdelávania v našej materskej škole vychádzajú z princípov Montessori pedagogiky.

Pokiaľ nebudú vytvorené podmienky pre kvalitnejšie a rozsiahlejšie angažovanie sa dieťaťa na vlastnom vzdelávaní, ochudobníme výchovno-vzdelávací proces o jeho dôležitú výchovnú zložku a zložka vzdelávacia nebude efektívna. Dieťa sa potrebuje a chce učiť, nie byť učené. Učenie sa je prostriedkom vnútorného vývinu, ktorý za dieťa nikto neurobí.

Výsledkom učebného procesu má byť nie chodiaca encyklopédia, nie poslušné dieťa alebo apatický žiak, ktorý sa učí, pretože je to žiaduce, ale po všetkých stránkach rozvinutá, samostatne uvažujúca a konajúca osobnosť s veľkou sebaúctou a spontánnym záujmom o poznávanie a činnosť. Dieťa sa môže plne rozvinúť iba v slobodnej činnosti, ktorá mu dáva zmysel, ktorú robí s radosťou, ktorá ho rozvíja, čo sa stáva hnacím motorom jeho ďalšej činnosti. Nepochopenie tejto myšlienky vedie k obrovskému mrhaniu potenciálom detí.

Ak spoločnosť považuje za potrebné, aby vzdelávanie bolo povinné pre každého, potom musí poskytovať vzdelanie účelné a praktické. A pokiaľ uznáme, že budeme vzdelávať deti už od narodenia, tým viac je dôležité poznať zákonitosti psychického rastu. Vzdelanie nemôže byť svetom odstrkované a prehliadané. Musí sa stať rozhodujúcou zložkou spoločenského života. Je teda na spoločnosti, aby prevzala starostlivosť o vzdelanie, ktoré jej na oplátku prinesie veľa úžitku ako náhle sa začne úspešne uplatňovať.

Vo svojej podstate ponúka Montessori filozofia spôsob vzdelávania, prostredníctvom ktorého má dieťa možnosť naplno rozvinúť svoj potenciál. Ponúka jedinečný zážitok pre dieťa – prostredie, v ktorom má možnosť slobodne tvoriť, pracovať na rozvíjaní svojej osobnosti a pritom vychádzať zo svojich vývojových potrieb. Pomocou špeciálne vyškolených učiteliek a učiteľov dostáva dieťa presne to, čo potrebuje a po čom túži. Je to metóda vzdelávania, ktorá poskytuje deťom dostatok zmyslových vnemov, skúmanie, experimentálne overovanie, ale v prvom rade nadšenie, radosť a záujem z učenia v prostredí rešpektu a partnerskej komunikácie. Z tejto pozitívnej skúsenosti bude dieťa ťažiť po celý život.

Naša materská škola MONTE - DETSKÝ SVET v súlade so zameraním si stanovila nasledujúce ciele:

- vytvoriť priestor na individuálnu činnosť podľa prirodzeného záujmu dieťaťa
- pomôcť dieťaťu na ceste k samostatnosti a udržať jeho prirodzenú zvedavosť a túžbu
- po zdokonaľovaní učiť deti niesť zodpovednosť za svoj slobodný výber a svoje činy
- rozvíjať schopnosť koncentrácie pre úspešné pozorovanie a učenie
- podporovať zvedavosť dieťaťa, skúmanosť, tvorivosť a začiatky logického myslenia
- podporovať iniciatívu a vytrvalosť v práci
- vychovávať k slušnosti pri dodržiavaní spoločných pravidiel a hraníc
- vychovávať dieťa nezávisle od autority dospelého a tým získavať pocit, že je jedinečnou a slobodnou bytosťou
- naučiť dieťa vyrovnávať sa z vlastnými chybami a stáť po jeho boku, keď bude tieto chyby naprávať
- rozvíjať vzájomnú pomoc a spoluprácu prostredníctvom vytvorenia heterogénnej skupiny
- viesť deti k tomu, aby aktívny pohyb a zdravá životospráva boli súčasťou zdravého životného štýlu
- spoznávať iný (anglický) jazyk ako prostriedok verbálneho dorozumievania sa.

Naším cieľom je zdravie duše normalizovanej zrelej osobnosti dieťaťa, s ktorým sa spája sociálne cítenie, porozumenie pre ostatných, dobrovoľná sebadisciplína, radosť z činností a sila vôle. Dlhodobým cieľom je cítiť senzitívne obdobia v rámci vývinových štádií jednotlivých detí a v súlade s nimi vytvoriť spontánne vzdelávanie, ktoré je postavené presne na mieru konkrétnemu dieťaťu. Vďaka tomu môže každé jednotlivé dieťa objaviť svoj skrytý vnútorný potenciál a využiť ho do čo najvyššej miery. Prostriedky na dosiahnutie cieľa:

- a) školský vzdelávací program
- b) princípy pedagogickej koncepcie Marie Montessori
- c) materiál (pomôcky) Marie Montessori
- d) metodické celky
- e) zážitkové učenie.

Ďalšie princípy pedagogickej koncepcie Marie Montessori sú:

- ✓ princíp rovnosti
- ✓ pripravené prostredie
- ✓ senzitívne obdobia
- ✓ polarizácia pozornosti
- ✓ prepojenie a celistvosť
- ✓ rešpektovanie spoločne vytvorených pravidiel
- ✓ vedenie detí k sebahodnoteniu
- ✓ zodpovednosť
- ✓ využívanie všetkých zmyslov
- ✓ mravné princípy
- ✓ sebadisciplína.

Aplikáciou uvedených princípov chceme doceliť osvojenie si súboru kľúčových kompetencií pre život dieťaťa.

3. Stupeň vzdelania

Predprimárne vzdelanie získa dieťa absolvovaním posledného ročníka vzdelávacieho programu odboru vzdelávania v materskej škole. Predprimárne vzdelávanie ukončuje dieťa spravidla v školskom roku, v ktorom do 31. augusta dosiahne šiesty rok veku a dosiahne školskú spôsobilosť.

Predprimárne vzdelávanie môže dieťa ukončiť aj vtedy, ak nedovŕšilo šiesty rok veku, ale podľa vyjadrenia príslušného školského zariadenia výchovného poradenstva a prevencie a všeobecného lekára pre deti a dorast môže plniť povinnú školskú dochádzku (predčasné zaškolenie dieťaťa na žiadosť rodičov).

Dokladom o získanom stupni vzdelania je Osvedčenie o absolvovaní predprimárneho vzdelávania.

4. Vlastné zameranie materskej školy

Základom Montessori programu v našej materskej škole je rozvoj podľa individuálnych potrieb dieťaťa. Prostredníctvom Montessori didaktického materiálu a zmyslových aktivít dieťaťa objaví súbor kognitívnych, sociálnych, emocionálnych, grafomotorických i akademických zručností. Veľmi dôležité je, že sa naučí fungovať v rámci skupiny v nesúťaživom a rešpektujúcom prostredí.

V Montessori pedagogike sa kladie dôraz na spojenie telesnej a duševnej aktivity (celostné učenie).

Pohyb umožňuje, aby sa v mozgu spracovali informácie získané z vonkajšieho sveta prostredníctvom zmyslov, v dôsledku čoho vznikajú nové nervové spojenia a nervová sústava dozrieva. Aby bolo učenie úspešné, musí vychádzať z konkrétneho poznania a manipulácie s predmetmi, teda z vlastnej skúsenosti. Rastúcemu dieťaťu musí byť umožnené využívať svoje pohybové orgány aj pri učení, nielen pri hrách. Práca s rukami umožňuje dieťaťu sústrediť sa na činnosť, prostredníctvom ktorej poznáva veci, chápe javy a rozvíja myslenie a reč.

Pripravené prostredie v našej materskej škole zahŕňa zariadené priestory, špeciálne učebné pomôcky, vekovo zmiešaný kolektív detí a učiteľov s pedagogickým a odborným vzdelaním. Súčasne sa vzdelávame v Montessori pedagogike.

Zariadenie predstavujú otvorené skrinky s policami, ktoré premysleným usporiadaním členia veľký priestor triedy na menšie oddelenia a poskytujú deťom určité súkromie.

Výška nábytku je primeraná výške detí, všetko v triede je pripravené na použitie dieťaťom. V každom oddelení sú v policiach uložené pomôcky z nejakej oblasti.

V našej materskej škole sú to:

- ✓ pomôcky s predmetmi pre tzv. „cvičenia praktického života“ (aktivity na rozvoj jemnej a hrubej motoriky, ktoré súvisia so starostlivosťou dieťaťa o svoju osobu a o svoje okolie, napr. prelievanie, presýpanie, šnurovanie, zametanie...),
- ✓ pomôcky na zjemnenie zmyslov,
- ✓ pomôcky na matematiku, jazykovú výchovu,
- ✓ pomôcky z oblasti prírody a kultúry,
- ✓ pomôcky na hudobnú a výtvarnú výchovu.

Zameriavame sa na:

- 1. pohybové a športové aktivity detí** prostredníctvom častého pobytu v prírode, pozorovacích vychádzok, plaveckého krúžku, lyžiarskeho výcviku;
- 2. emocionálne - sociálny vývin** prostredníctvom lekcí láskavého a zdvorilého správania, ktoré sú zväčša realizované ráno počas rannej elipsy;
- 3. rozvoj jazykových schopností v spisovnom jazyku a prvotné oboznamovanie sa s cudzím jazykom** (anglickým), krúžkovou formou v poobedňajších hodinách.

Všestranne zameranou pohybovou aktivitou chceme u detí podporovať rast a zdravý telesný vývin. Na rozvoj pohybových a športových aktivít budeme využívať vlastné záhradné priestory.

V predškolskom veku sa tvorí základ duševného zdravia a rozhodujúcim spôsobom sa utvára emocionálna stabilita človeka. Toto citlivé obdobie má dopad nielen na aktuálnu pohodu dieťaťa, ale aj na budúcu citovú vyrovnanosť dospelého človeka.

Učenie sa ďalšiemu jazyku v skorom veku napomáha vývoju a upevneniu mozgových buniek dieťaťa a zvyšuje tak aj inteligenciu. Na základe mnohých štúdií možno jednoznačne potvrdiť, že učenie cudzieho jazyka v predškolskom veku deťom len prospieva a prináša so sebou množstvo výhod. Zameranie na oboznamovanie sa s anglickým jazykom vzišlo ako požiadavka a záujem zákonných zástupcov detí.

Pre Montessori materskú školu je charakteristická vekovo zmiešaná skupina detí. To znamená, že v jednom spoločnom priestore (1 väčšia trieda alebo niekoľko menších miestností) sú deti vo veku v rozpätí troch rokov.

Čo ponúka materská škola MONTE - DETSKÝ SVET:

- estetické, podnetné, bezbariérové prostredie materskej školy s vlastnou záhradou;
- vľúdny, citlivý, ústretový prístup k deťom a rodičom;
- individuálny prístup ku každému jednému dieťaťu;
- poskytovanie odbornej asistencie rodičom pri výchovnom vedení detí;
- pozorovacie vychádzky;
- lyžiarsky výcvik;
- plavecký krúžok;
- častý pobyt v prírode;
- výučbu anglického jazyka;
- prednášky pre rodičov, workshopy;
- kvalifikovaný pedagogický a odborný personál.

5. Učebné osnovy

Učebnými osnovami školského vzdelávacieho programu MONTE - DETSKÝ SVET svet sú učebné osnovy prevzaté z experimentálne overeného programu schváleného rozhodnutím Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu SR z 8. apríla 2016, , č. 2016-8672/15327:4-100B : „Výchova a vzdelávanie detí na báze pedagogickej koncepcie Marie Montessori pre predprimárne vzdelávanie, ktoré tvoria prílohu dokumentu.

Učebné osnovy obsahujú aj vzdelávací obsah, ktorý je nad rámec Štátneho vzdelávacieho programu pre predprimárne vzdelávanie v materských školách. Rozširujúce ciele nad rámec Štátneho vzdelávacieho programu pre predprimárne vzdelávanie v materských školách sú v učebných osnovách označené hviezdíčkom* a realizujú sa len v prípade individuálneho záujmu a potenciálu detí.

PRAKTICKÝ ŽIVOT

Cvičenia praktického života nemajú len praktický cieľ. Výchova k praktickému životu je vzdelávacia oblasť, ktorá veľmi úzko súvisí s bežným životom dieťaťa a ako príprava na život a fungovanie v spoločnosti. Viedie dieťa k samostatnosti, k rozvoju sebaobsluhy, starostlivosti o svoje telo a celkové zdravie.

Výchova k praktickému životu je vzdelávacia oblasť, ktorá veľmi úzko súvisí s bežným životom dieťaťa a ako príprava na život a fungovanie v spoločnosti. Viedie dieťa k samostatnosti, k rozvoju sebaobsluhy, starostlivosti o svoje telo a celkové zdravie.

Pri týchto činnostiach zároveň dochádza k rozvoju trpezlivosti, presnosti, poriadku a koncentrácie.

Cvičenia praktického života pomáhajú dieťaťu ovládať svoje telo, spresňovať svoje pohyby a manipuláciu s predmetmi, a tak sa stať nezávislým a samostatným. Dochádza k uvedomelejšiemu začleneniu sa do prostredia a spoločnosti. Sú taktiež dôležité pre ďalší rozvoj zmyslu pre poriadok.

Dochádza k rozvíjaniu jemnej motoriky a ku koordinácii ruka – oko. Okrem jemnej motoriky sa sústreďujeme aj na hrubú motoriku. Dieťa cvičí kontrolu pohybu napr. rovnovážnymi cvičeniami, chôdzou po elipse, preskakovaním, lezením, plazením a pod.

Dieťa sa učí prehlbovať si sociálne vzťahy, učí sa prijať zodpovednosť v skupine, učí sa poprosiť, poďakovať, zdravieť, počúvať, požiadať o pomoc, ponúka sa mu priestor na učenie ticha a koncentrácie. Súčasťou praktického života je cvičenie ticha a chôdza po elipse.

ZMYSLOVÁ VÝCHOVA

V dnešnej virtuálnej dobe je potrebné klásť dôraz na rozvoj zmyslov. Zmysly by sme mali čo najintenzívnejšie vnímať od malička v priebehu motorického a jazykového rozvoja tak v bezprostrednom okolí, ako aj v okolí domova a najrozličnejším spôsobom vo voľnej prírode.

Rozvíjaním zmyslov obohacujeme život dieťaťa o podnety, ktoré dávajú základ pre budúce diferencovanie a lepšiu orientáciu vo svete. Čím je naše vnímanie rôznorodejšie, tým pestrejší je obraz našej reality.

Práca so zmyslovým materiálom dáva dieťaťu možnosť klasifikovať zmyslové vnemy, ktoré jeho absorbujúca myseľ nasávala z jeho okolia. Cvičeniami podporujeme u dieťaťa nielen vnímanie zraku a sluchu, ale i hmatu, čuchu a chuti. Využívame materiál, ktorý vyvinula Mária Montessori a ktorý je vždy zameraný len na jednu vlastnosť, ktorá je izolovaná. Pomocou tohto zmyslového materiálu, ktorý je usporiadaný stupňovite sa dieťa učí vlastnosti klasifikovať, pomenovávať, rozlišovať, porovnávať a triediť. Zmyslový materiál rozdeľujeme na materiál na rozlišovanie rozmerov, farieb, tvarov, povrchov, štruktúr, váhy, zvukov a tónov, vôní, chutí, teplôt a schopnosti viesť teplo. Citlivé zmyslové vnímanie umožňuje dieťaťu jasnejšie vnímať skutočnosť – rovnaké a odlišné, zladené a rôznorodé a to ich vedie k tolerancii a k pozitívnym životným postojom, vytvárajú sa základy pre intelektuálny rast.

Dieťa prechádza cestou “od uchopenia k pochopeniu“ a čím je mladšie, tým má dôkladnejšie a aktívnejšie poznávať materiálny svet a medziľudské vzťahy. Dieťa si získané skúsenosti ukladá v pamäti, nové vnemy priradzuje k uloženým. Okolo 2,5 roka u dieťaťa vzniká potreba triedenia poznaného a túži podrobnejšie preskúmať svoje prostredie. Je potrebné vniest do myslenia poriadok a jasnosť, rozvíjať umenie odlíšiť podstatné od nepodstatného.

Základným predpokladom pre optimálny rozvoj dieťaťa pomocou týchto aktivít je predovšetkým slobodná voľba materiálu a samostatná, aktívna práca s materiálom. Táto samostatná činnosť, výber materiálu a rozvoj vlastných pracovných postupov vyžaduje a

zároveň podporuje duchovnú činnosť detí. Deti sa učia plánovať, pripravovať, rozdeľovať, odhadovať dôsledky, naladiť sa na seba navzájom, dohovoriť sa, pracovať spoločne.

JAZYKOVÁ VÝCHOVA

Mária Montessori uvádza vo svojej vývinovej psychológii obdobie dieťaťa od 7. mesiacov tehotenstva do 5 ½ - 6 rokov ako citlivé obdobie pre rozvoj jazyka každého dieťaťa našej planéty. Vo svojom prístupe k dieťaťu venuje rozvoju reči, schopnosti písania a čítania veľkú pozornosť od najútlejšieho veku a ponúka systematicky premyslený a praxou overený prístup s ukážkami a námetmi do materskej školy. Samotná schopnosť písania a čítania v Montessori prístupe sa posúva už do ranného predškolského veku.

Najväčšou revolúciou vzhľadom ku všeobecnému povedomiu je objavovanie, pozorovanie a dôkaz veľkého záujmu detí o písanie vo veku už od 3 ½ - 4 ½ rokov a o čítanie vo veku 4 ½ – 5 ½ rokov. To, čo im Montessori prístup k získaniu gramotnosti ponúka, musí byť založené na prepojení zmyslového vnímania a pohybu, s využitím veľkej schopnosti detí učiť sa z okolitého prostredia, s podporou detského nadšenia pre hru, bezprostrednosť a v dobe momentálneho záujmu.

Je dôležité si uvedomiť, že rozvoj jazyka je sám osebe komplikovaný proces, ktorý súvisí s ďalšími oblasťami.

Rozvoj jazyka je podmienený týmito faktormi:

- a. motorikou
- b. vnímaním
- c. myslením
- d. sociálnym prostredím

Dieťa sa učí jazyk na základe prostredia, v ktorom vyrastá. Je preto dôležité poskytnúť mu dostatok podnetov v jeho vývoji tak, aby bola podporovaná jeho vyjadrovacia schopnosť. Pre rozvoj slovnej zásoby dieťaťa, kultúry hovoreného slova, nácviku schopnosti rozprávať, opisovať využívame jazykové hry a cvičenia.

Čítanie prebieha genetickou metódou čítania, t.j. čítaním po písmenkách a nie po slabikách. Dieťa pracuje s pomôckami a materiálom, pri ktorom môže vnímať rozdiel medzi

písmenami viacerými zmyslami, ku slovám priradzuje konkrétne predmety. Výuka jazyka slúži od začiatku taktiež k poznávaniu sveta, preto sú pre deti pripravené slová a texty so zaujímavými témami, ktoré dávajú deťom zmysel. Je nutné samozrejme vystihnúť senzitívne obdobie, kedy dieťa chce samo písať alebo čítať.

MATEMATIKA a ARITMETIKA

Montessori pedagogike sa dieťa najprv učí počítat' od 1 do 10 prostredníctvom pochopenia konceptu, že čísla predstavujú určitý počet. Prostredníctvom mnohých materiálov sa dieťa učí pripočítat', odčítat', násobiť a deliť a skutočne pochopiť, čo každá táto operácia znamená v hlbšom zmysle. Tieto aritmetické operácie dieťa najprv vykonáva so skutočnými objektmi (napr. koráliky) až následne po úplnom pochopení a „ohmataní“ si jednotlivých množstiev, sa postupne prechádza k abstrakcii a používaniu čísel. Montessori metóda ponúka dieťaťu silný a pevný základ v pochopení matematiky.

Materiál na matematiku dáva dieťaťu jeho vlastnú skúsenosť s matematikou a vedie ho k samostatnej práci. Existuje aj zopár cvičení vedených učiteľom, ale tieto sú nasledované samostatnými cvičeniami. Niektoré lekcie začínajú prácou v malých skupinkách, ale taktiež vedú k samostatnej nezávislej práci.

Cvičenia v aritmetike sú zoskupené do šiestich skupín matematického materiálu, z ktorých niektoré cvičenia sú postupné, nadväzujúce a niektoré cvičenia sú vykonávané paralelne.

Prvá skupina sú Čísla do desať (Počítanie do desať). Cvičenia v tejto skupine nadväzujú jedno za druhým. Keď dieťa plne chápe čísla do desať, je možné predstaviť cvičenia s druhej skupiny týkajúce sa desiatkovej sústavy.

Cvičenia v druhej skupine sú zamerané na hierarchiu desiatkovej sústavy a na fungovanie systému. Keď sú cvičenia z desiatkovej sústavy v plnom prúde, začína sa zároveň s cvičeniami tretej skupiny cvičení – Aritmetické operácie.

Tretia skupina cvičení sa teda prezentuje zároveň s niektorými cvičeniami druhej skupiny. Od tohto okamžiku sú cvičenia tretej skupiny prezentované súbežne s cvičeniami druhej skupiny. Tretia skupina – Aritmetické operácie zahŕňa počítanie od desať, desiatky, lineárne počítanie ako aj počítanie násobkov.

Štvrtá skupina je Prechod k abstrakcii a zahŕňa prácu s aritmetickými tabuľkami. Cvičenia štvrtej skupiny možno začať súbežne s pokročilými cvičeniami z desiatkovej sústavy a aritmetických operácií. Cvičenia tejto skupiny vyžadujú, aby dieťa rozumelo procesu každej aritmetickej operácie. Dieťa, ktoré pozná proces a tabuľky na sčítanie, môže začať cvičenia zo skupiny Prechod k abstrakcii pre operáciu sčítania pričom stále môže pracovať s tabuľkami na ostatných aritmetických operáciách. Cvičenia zo skupiny cvičení Prechod k abstrakcii umožňujú dieťaťu prestať používať pomocný materiál vtedy keď je dieťa pripravené. Potom môže začať pracovať čoraz viac so symbolmi na papieri bez použitia materiálu na nájdenie odpovedí.

Piata skupina materiálov zahŕňa Zlomky (Frakcie), táto skupina cvičení sa môže prezentovať paralelne so skupinou abstrakcií a skorá práca s frakciami môže začať ešte skôr. Zmyslovú prácu s frakčným materiálom možno vykonať paralelne s ostatnými skupinami aritmetiky. Písanie zlomkov a operácie zlomkov môžu nasledovať, keď dieťa prechádza k cvičeniam zo skupiny Prechod k abstrakcii.

Dospelý je zodpovedný za prostredie dieťaťa a zážitky dieťaťa v ňom. Je dôležité poskytnúť nepriamu prípravu na prácu s číslami prv ako dieťa začne čísla študovať. Aritmetické materiály musia byť starostlivo prezentované, ihneď keď je dieťa pripravené. Mária Montessori zdôrazňovala, veľké potešenie detí z práce s číslami. Preto je dôležité neprenášať žiadne negatívne predsudky o matematike na dieťa.

Cvičenia je potrebné prezentovať s radosťou. Taktiež je dôležité sledovať prácu dieťaťa. Z pozorovania učiteľ zistí, či dieťa rozumie konceptu alebo potrebuje ďalšiu pomoc. Ako pri všetkých cvičeniach dospelý podporuje opakovanie cvičení a zabezpečuje priestor na samostatnú prácu, čo vedie k dokonalosti prevádzaných cvičení.

Dieťa absorbuje poznatky z matematiky rovnako jednoducho a prirodzene ako z každej inej oblasti keď sú mu prezentované v čase keď je na ne pripravené. Pre dieťa je úspech v matematike posilňujúci a prináša mu vysoký stupeň dôvery a radosti.

KOZMICKÁ VÝCHOVA

„Musíme dať deťom detail ako prostriedok, aby mohli poznať celok.“ Nie je dôležité, aby sa deti učili všetko, čo existuje, ale aby mali priestor a čas na ponorenie sa do jednotlivých oblastí. Prostredníctvom kozmickej výchovy dieťa poznáva vlastné ja, ale

aj celý okolitý svet. Poznáva vlastnú rodinu, mesto, zem, slnečnú sústavu, okolnosti vzniku života na Zemi. Preniká do života rastlín a živočíchov. Informácie získané z kozmickej výchovy napomáhajú dieťaťu pochopiť chod sveta a nájsť v ňom vlastné miesto.

Súčasťou sú aj zručnosti v pohybovej, hudobnej a výtvarnej výchove. Integrácia oblastí a tém zahrnutých v kozmickej výchove pomáha dieťaťu pochopiť usporiadanie sveta, schopnosť vžiť sa a existovať v ňom, nájsť svoje miesto a naučiť sa zachádzať so sebou i s okolím.

Východiská plánovania

Uplatňujeme metódy, ktoré poskytujú deťom dostatok zmyslových vnemov, skúmanie, experimentálne overovanie, ale v prvom rade, nadšenie, záujem a radosť z učenia v prostredí rešpektu a partnerskej komunikácie. Jednou z takých metód je **trojstupňová lekcia**. Seberealizácia je možná len vtedy, ak je dieťaťu poskytnutá sloboda vybrať si činnosť, po ktorej túži jeho duša.

Montessori pedagóg na rozdiel od pedagóga tradičnej školy neorganizuje činnosť dieťaťa. Pripravuje prostredie, pozoruje dieťa, aby mohol vyjsť v ústrety jeho potrebám, predvádza mu prácu s novým materiálom. Vede si záznamy o napredovaní dieťaťa o jeho problémoch a správaní k druhým. Čím je dieťa vyspelejšie, tým je jeho pomoc menej potrebná. Učiteľ pomáha dieťaťu, aby sa rozvíjalo svojimi vlastnými silami.

Úloha pedagóga je ponúkať a ukazovať deťom nové aktivity, prípadne ďalšie varianty jednej hry. Pozorovať, spoznávať naozajstné potreby dieťaťa a reagovať na ne ponukou. Podporuje jeho nezávislosť a iniciatívu, vedie ho k samostatnosti, spočiatku v drobných praktických aktivitách, neskôr v práci s náročnejším didaktickým materiálom, podporuje vlastný názor a samostatný úsudok dieťaťa. Navonok niekedy pôsobí pasívne, na druhej strane sú na neho kladené vyššie nároky ako na učiteľa tradičného školského systému.

Učiteľ by mal viesť dieťa bez toho, aby nechával príliš pocítiť svoju prítomnosť, ale zároveň musí byť pripravený k požadovanej pomoci. Nikdy nesmie vstupovať ako prekážka medzi dieťa a jeho skúsenosti. Aktívne vedenie prebieha nepriamo cez prípravu vekovo primeraného a podnetného prostredia, v udržiavaní láskyplnej pokojnej atmosféry plnej dôvery. Učiteľ vystupuje nie ako autorita, ale ako pomocník, opora.

Organizácia výučby

Učenie je zamerané na proces a kvalitu. Deň začíname ranným privítaním (elipsa). Program dňa v našej materskej škole tvorí pracovný blok. Ide o dlhé neprerušované časové úseky, počas ktorých je aktivita riadená slobodnou voľbou dieťaťa. Dospelí i deti rešpektujú sústredenú prácu každého, kto sa venuje svojej činnosti. Dieťa sa učí učiť sa, pracuje s konkrétnymi pomôckami, vďaka ktorým je aktívne a učivu rozumie, prebúdza sa v ňom záujem o poznávanie a činnosť.

Učiteľ vysvetlí jednotlivým deťom alebo menším skupinkám (2-3 deti) prácu s pomôckami a keď sa uistí, že deti porozumeli, nechá ich pracovať samé.

Deti pracujú podľa svojho tempa, určujú si rytmus práce a oddychu. V praxi to vyzerá tak, že každé dieťa alebo malé skupinky detí robia čosi iné. Učiteľ pomáha podľa potreby. Oblasti vzdelávania, ktoré vyžadujú spoluprácu, prebiehajú v skupine a podľa rámcového rozvrhu. Deti sú vedené k tomu, aby pomôcku po ukončení činnosti odniesli na to isté miesto, odkiaľ ju vzali.